KUTSESTANDARD

Pereterapeut, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Pereterapeut, tase 7	7

A-osa
KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Pereteraapia on tõenduspõhine psühhoteraapia meetod, mida kasutatakse vaimse ja füüsilise tervise häirete ning erinevate kohanemisraskustega seotud probleemide süsteemseks lahendamiseks, kaasates kliendi pereliikmeid ja teisi olulisi isikuid. Pereteraapia fookuses on pereliikmete omavaheline suhtlemine ning suhete kvaliteet, perekonna erinevad kriisid ning nendega toimetulek. Pereterapeudi tööks on kliendi pöördumise põhjuste hindamine, teraapia planeerimine ja läbiviimine ning kokkuvõtete tegemine. Pereteraapia kontekstis võib kliendiks olla indiviid, paar või pere. Pereterapeut teeb koostööd kliendi võrgustikuga.
A.2 Tööosad
A.2.1 Kliendi süsteemne hindamine 1. Kliendiga usaldusliku kontakti loomine. 2. Andmete kogumine. 3. Kliendi hindamine. 4. Teiste spetsialistide kaasamine. A.2.2 Pereterapeutilise töö planeerimine 1. Pereteraapia eesmärkide seadmine. 2. Teraapiaplaani koostamine. 3. Kliendile teraapiaga kaasnevate kokkulepete sõlmimine. A.2.3 Pereteraapia läbiviimine 1. Teraapiaprotsessi juhtimine. 2. Turvalise teraapiakeskkonna tagamine. 3. Sekkumine õnnetuste ja ekstreemolukordade korral. 4. Tulemuste hindamine ja teraapiaplaani täiendamine. 5. Teraapia lõpetamine.
Valitavad tööosad
A.2.4 Pereterapeutide koolitamine ja superviseerimine 1. Koolitamine. 2. Superviseerimine.
A.3 Töö keskkond ja eripära
Pereterapeut töötab avalikus ja/või erasektoris tervishoiu-, sotsiaal-, haridus- või korrektsiooni valdkonnas. Pereterapeudil on spetsiaalse sisustusega eraldi tööruum. Tema tööaeg on paindlik ja jaguneb tööks klientidega, iseseisvaks tööks, koostöö tegemiseks teiste spetsialistidega ja enesetäiendamiseks. Töö toimub psühholoogiliselt pingelises ja muutuvas keskkonnas kõrgendatud haavatavuse seisundis klientidega.

A.4 Töövahendid
Pereterapeudi töövahendid on erialased teatmeteosed ja käsiraamatud, hindamisvahendid, hindamist ning sekkumist toetavad abivahendid (teraapia töölehed, kunstitarbed, mänguasjad jms), arvuti. Pereterapeudi tööks on vajalik privaatne kohaselt sisustatud ruum.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Empaatilisus, eneserefleksioonivõime, tolerantsus, emotsionaalne stabiilsus, koostöövõime ja analüüsivõime.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Pereterapeudil on magistrikraad või sellele vastav haridus (soovitatavalt meditsiini-, tervise-, sotsiaal- või haridusteaduse erialal), erialane väljaõpe ja töökogemus.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Pereterapeut.

B-osa
KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Pereterapeudi kutse taotlemisel tuleb tõendada kõik kohustuslikud (B.2.1 – B.2.3) kompetentsid ja pereterapeudi kutset läbiv (B.2.5) kompetents. Lisaks on võimalus tõendada valitav kompetents (B.2.4) Pereterapeutide koolitamine ja superviseerimine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Kliendi süsteemne hindamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad 1. Loob kliendiga usaldusliku kontakti, kasutades sobivaid suhtlusvahendeid, arvestades kõigi pereliikmete individuaalsusega. 2. Kogub kliendilt esialgset informatsiooni, pöörates tasakaalustatud tähelepanu kliendi individuaalsetele, pere- ning kontekstuaalsetele faktoritele, kasutades süsteemseid intervjueerimise tehnikaid ning strateegiaid; hindab pere ajalugu ja dünaamikat, kasutades genogrammi ja vajadusel teisi süsteemseid hindamisvahendeid. 3. Hindab kliendi psühhosotsiaalset toimimise taset ja spetsiifilisi probleeme; integreerib hindamisprotsessis süsteemselt perelt saadud verbaalse info, käitumuslikud reageeringud ja suhtemustrid ning teistelt spetsialistidelt saadud info; hindab pereteraapia kui meetodi sobivust pere abistamiseks. 4. Tunneb ära psüühilised häired ja psühhosotsiaalsed probleemid, vajadusel kaasab teisi spetsialiste.	
B.2.2 Pereterapeutilise töö planeerimine	**EKR tase 7**
Tegevusnäitajad 1. Püstitab hüpoteesi perekonnas esinevate probleemide kohta, lähtudes hindamistulemustest; koostöös perega prioriseerib teraapiaeesmärgid, hinnates, millised teoreetilised mudelid ja/või tehnikad on efektiivseimad esitatud probleemi käsitlemiseks; määratleb, kes ja mis koosseisus peaks pereteraapiat alustama (individuaalselt, paarina, perena, perevälised inimesed), arvestades probleemi sisu ja konteksti 2. Koostab teraapiaplaani, lähtudes kliendi vajadustest, kogutud andmete analüüsist ja seatud eesmärkidest; sobitab süsteemsed terapeutilised sekkumised, lähtudes valitud pereteraapia suuna teoreetilisest mudelist. 3. Sõlmib kliendiga teraapiaga kaasnevad kokkulepped, (nt tasud, õigused ja kohustused k.a privaatsus, konfidentsiaalsus, juriidilised aspektid); lepib kliendiga kokku esialgse teraapiaplaani.	
B.2.3 Pereteraapia läbiviimine	**EKR tase 7**
Tegevusnäitajad 1. Struktureerib teraapiaprotsessi vastavalt kliendi vajadustele süsteemse muutuse esilekutsumiseks; juhib teraapiaprotsessi eesmärkide suunas, kasutades sihipäraselt valitud pereteraapia tehnikaid, aitamaks kliendil mõista	

ja muuta omavahelisi suhteid, kommunikatsioonimustreid, emotsioone, vastastikuseid tajumusi, rolliettekujutusi ja -käitumist sümptomaatilise/probleemse käitumise vähenemise suunas. 2. Seisab kõikide teraapias osalevate pereliikmete turvalisuse eest, püüdes vältida kaootiliste olukordade tekkimist; kaasab sobival viisil teraapiaprotsessi probleemiga seotud pereliikmed ja vajadusel pere jaoks olulised võrgustikuliikmed; pakub psühhohariduslikku teavet (nt selgitab häire olemust, toimetulekuviise) peredele, mille liikmel on psühhiaatriline või muu häire. 3. Annab psühholoogilist esmaabi, lähtudes pere vajadustest. 4. Analüüsib teraapiaprotsessis kogutud teavet, lähtudes püstitatud süsteemsest hüpoteesist ja teraapiaplaanist ning kliendi tervise- ja/või arenguvajadusest; vajadusel täiendab teraapiaplaani. 5. Lõpetab teraapia kokkuleppel kliendiga eesmärkide saavutamisel, edasisuunamise vajadusel või erakorraliste asjaolude ilmnemisel; analüüsib koos pereliikmetega teraapiaprotsessiks püstitatud eesmärkide saavutamist ja rahulolu saavutatuga; planeerib vajadusel ja mõistliku ajavahemiku möödudes järelseansid, saavutatud muutuste kinnistamiseks ja võimalike probleemide avastamiseks.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Lisaks on võimalus tõendada valitav kompetents (B.2.4) Pereterapeutide koolitamine ja superviseerimine.

B.2.4 Pereterapeutide koolitamine ja superviseerimine	**EKR tase 7**
Tegevusnäitajad 1. Koostab ja arendab kutsestandardite alusel või vajaduspõhiselt koolitusprogramme ja -kavasid; koolitab pereterapeute, lähtudes pereteraapia õppekavadest; hindab kandidaadi sobivust pereterapeudi väljaõppesse, lähtudes psühhoteraapia valdkonna kriteeriumidest; toetab õppija professionaalset ja isiksuslikku arengut; kogub ja analüüsib tagasisidet ning hindab õppeprotsessi ja õpitulemusi. 2. Superviseerib pereterapeute, eristades supervisioonisuhet terapeutilisest suhtest; abistab superviseeritavat juhtumite esitamisel ja oma tegevuse reflekteerimisel; kasutab erinevaid meetodeid ja tehnikaid, soodustades superviseeritava professionaalset ja isiklikku arengut (nt teraapiaseansside kirjelduste ja salvestuste analüüsimine, osalemine superviseeritava juhitud teraapiaseanssidel, arutelude soodustamine teadusuuringutel põhinevate ideede ja seisukohtade üle); superviseerib erinevates kontekstides (individuaalne- ja grupisupervisioon, võrgustikutöö supervisioon); annab superviseeritavale konstruktiivset tagasisidet.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.5 Pereterapeudi kutset läbiv kompetents	**EKR tase 7**
Tegevusnäitajad: 1. mõistab oma erialase kompetentsuse piire; 2. järgib kutsealaga seonduvaid õigusakte; 3. dokumenteerib oma töö, lähtudes töökorraldusest ja õigusaktidest; 4. kasutab oma töös eesti keelt vähemalt tasemel B1, teraapia läbiviimisel kasutatavat keelt tasemel C1 (Lisa 1); 5. kasutab korrektset ja sobivat erialast terminoloogiat; 6. kasutab oma töös tavapärast kontoritarkvara; leiab internetist tööks vajalikku informatsiooni ja oskab selle usaldusväärsust kriitiliselt hinnata; tagab digitaalsete andmete kaitstuse; 7. lähtub oma töös Euroopa Pereteraapia Assotsiatsiooni (link) ja Eesti Pereteraapia Ühingu eetikakoodeksist (Lisa 2); 8. arendab tööalaseid teadmisi läbi pideva professionaalse enesetäienduse ja enesereflekssiooni; 9. arvestab kliendi individuaalseid, soolisi, kultuurilisi, poliitilisi ja religioosseid erisusi ja kombeid ning nende mõju teraapiaprotsessile; 10. teeb koostööd klienti suunanud spetsialistide ja võrgustiku liikmetega; 11. tuleb professionaalselt toime keerulistes ja konfliktsituatsioonides; 12. on hooliv kliendi heaolu suhtes; 13. suhtub kriitikasse mõistvalt ja suudab sellest õppida; aktsepteerib erinevaid vaatenurki probleemidele (klient, ravimeeskond, superviisor, teiste erialade spetsialistid).	
Hindamismeetod(id):	

Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

C-osa
ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	25-09112018-01/1k
2. Kutsestandardi koostajad	Evi Vilgats, Papaver MTÜ Jelena Põldsam, Ambromed Grupp OÜ Kadri Järv-Mändoja, OÜ Perekonsultatsioonid Monika Koppel, MTÜ Pereteraapia Kool Siiri Tõniste, Eesti Pereteraapia Ühing Tiiu Meres, Tallinna Perekeskus
3. Kutsestandardi kinnitaja	Sotsiaalhoolekande Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	12
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	09.11.2018
6. Kutsestandard kehtib kuni	31.10.2023
7. Kutsestandardi versiooni number	1
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2635 Sotsiaaltöötajad ja nõustajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Family therapist. level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Eetikakoodeks	